

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҲ

илмий-методикалик журнал № 1

Нукис - 2022

2021-жыл ушын
«Муғаллим ҳәм ўзликсиз билимлендириў»
журналына жазылыў баҳасы төмендегише:

Индекс: 2092
Жеке пухара ушын бир жылга 90 000 сум,
алты айга - 45000 сўм

Индекс: 2093
Кәрханалар ушын бир жылга 100 000 сум,
алты айга - 50 000 сўм

КК филиал УзНИИПН
р/с 20210000800538464001
КК.Отд. «ИПОТЕКА БАНК» г. Нукис
МФО 00621
ИНН: 200362233

МУГАЛЛИМ ХЭМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҮ

ISSN 2181-7138

№ 4 - 2022 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:
А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:
Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ
Кеңесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ
Тўлқин АЛЛАЁРОВ
Умида БАҲАДИРОВА
Фархад БАБАШЕВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Гулнара ЖУМАШЕВА
Мырзамурат ЖУМАМУРАТОВ
Асқарбай НИЯЗОВ
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Бахтиёр РАХИМОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Барлықбай ПРЕНОВ
Қахқор ТУРСУНОВ
Тажибай УТЕБАЕВ
Саодат ТОШТЕМИРОВА
Амангелди УТЕПБЕРГЕНОВ
Ризамат ШОДИЕВ
Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсор ЭРГАШЕВА

Шөлкемлестириўшилер:
Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимлендириў
Министрлиги, ӨЗПИИИ
Қарақалпақстан филиалы

Өзбекстан Республикасы
Министрлер Кабинети
жанындағы Жоқарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алынды

Қарақалпақстан Баспа сөз хэм
хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге
алынды №01-044-санлы гуўалық
берилген.

Мәнзил: Нөкис қаласы,
Ерназар Алакөз көшеси №54
Тел.: 224-23-00
e-mail: uzniipnkkf@umail.uz,
mugallim-pednauk@umail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

Журналға келген мақалаларға жуўап қайтарылмайды, журналда жарияланған мақалалардан алынған үзиндилер «Мугаллим хэм үзликсиз билимлендириў» журналынан алынды, деп көрсетилиўи шәрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледі. Мақалада келтирилген маглыўматларға автор жуўапкер.

МАЗМУНЫ

ТИЛ ХЭМ ӘДЕБИЯТ

Ташпулатова Д. Ўзбек тилшунослигида афоризмларнинг ўрганилиши	4
Авазматова М.М. ОТМ филологик йўналишларда анъанавий ва онлайн тарзда инглиз тилини ўқитишнинг ўзига хос хусусиятлари	8
Турабоева С.З. “Дўст” ва “Бегона” концептларининг гендер хосланиши	14
Буранова Н.Ш. Анализ повести Г. Гуляма «Озорник» на уроке внеклассного чтения в 6 классе	19
Qodirov S.S. Analysis of names in travel texts	23

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Тайлакова Г.Б. Мактабда АКТ воситаларидан фойдаланишнинг афзалликлари	27
Тўланов М.Қ. Глобаллашув ва ёшлар маънавияти	31
Nematjonova Yu. Oliy ta'lim tizimining rivojlanishida jahon tajribasining o'ziga xos tutgan o'rni	35
Зияева М. Талабалар ижтимоий фаоллигини такомиллаштириш мазмуни	41
Daminova G.B. Fanlararo aloqalarni tashkil etishda o'qituvchining roli	45
Baxtiyorov R.M. Talabalarda o'quv motivatsiyasini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik omillari	50
Islamova F.Sh. O'g'il bolani mustaqil hayotga tayyorlashda badiiy ta'lim va tarbiyaning o'ziga xosligi muhim zaruriyat sifatida	54
Обидов Ж.Г. Талабаларда технологик детерминизм концепцияси асосларига доир билимларни ривожлантириш модели	57
Хо'jamberdiyeva M.N. Eydekologik tamoyillarni o'quv jarayoniga tatbiq etishning ilmiy-nazariy tahlili	60
Сирожиддинова И.М. Кластер технологияси асосида бўлажак муҳандисларни касбий тайёргарлигини такомиллаштириш	65
Пулатова О.Х. Техник йўналишдаги ОТМ талабаларининг мулоқот маданиятини ривожлантиришнинг педагогик имкониятлари	69
Рахмонова Д.С. Таълим жараёнида интерфаол ўқитиш методлари асосида талабаларнинг креативлик қобилиятларини ривожлантириш	74
Якубова Б.Б. Талабаларни мустақил фикрлашининг психологик хусусиятлари	80
Alkarova F. Amaliy ko'nikmalarni faollashtirishning kasbiy tafakkurni shakllantirishdagi o'rni	84
Юсупова Р.Т. Социально-философские факторы формирования инженерного мышления у студентов	87
Очилова Ш. Роль креативной компетентности в педагогической деятельности	90
Хосилова Ф.Р. Профессиональная компетентность преподавателя РКИ, актуализируемая применением ИКТ	93
Khaitova Y.S. Problems of preparation of future teachers for pedagogical professional activity in continuing education	97
Elmuratova N.X., Badridinova A.A. The useful approaches of foreign language teaching	101
Kalinina O.N. The use of information and communication technologies in language teaching	104

ТИЛ ХЭМ ЭДЕБИЯТ

ЎЗБЕК ТИЛШУНОСЛИГИДА АФОРИЗМЛАРНИНГ ЎРГАНИЛИШИ

Ташпулатова Д.

*Тошкент Тиббиёт Академияси Ўзбек ва хорижий тиллар кафедраси
инглиз тили фани ўқитувчиси*

Таянч сўзлар: афоризм, контекстли/контекстсиз, электрон корпус, оппозиция, лингвистик таъмин, паремия, лексик-семантик бирликлар.

Ключевые слова: афоризм, контекст/вне контекста, электронный корпус, оппозиция, языковое обеспечение, паремия, лексико-семантические единицы.

Key words: aphorism, context/without context, electronic corpus, opposition, linguistic provision, paremia, lexical-semantic units.

Кириш. Афоризм жанри мазмуннинг яхлитлиги ва тушунарлилиги, шаклининг ихчамлиги билан ўқувчини ўзига жалб этади. У алоҳида турганда ҳам, нутқ, шунингдек, мақола контекстида ҳам таъсирчанлигини сақлаб туради. Тилшуносликда афоризмларни пухта ўрганиш учун уларнинг корпусини яратиш олиш лозим бўлади. Интернет тизимида рус, инглиз, француз ва немис тилларнинг афоризмлардан иборат контекстли/контекстсиз шаклдаги электрон корпуслари мавжуд бўлиб, исталган тилни қиёсий ўрганиш мумкин. Мақоллар ментал характерда бўлганлиги учун ундан барча халқлар бирдек фойдалана олмаслиги мумкин, аммо афоризмлардан бутун инсоният бемалаол фойдалана олади, чунки, инсоният даҳолари томонидан айтилган фалсафий фикрлар ҳамма учун фойдалидир.

“Афоризмлар (юнонча *aphrismos* – ҳикматли сўз), ихчам шаклли, чуқур мазмунли муаллифи аниқ гап; ҳикматли сўзлар. Масалан: Оз демак ҳикматга боис, оз емак сихатга боис А.Навоий” .

Афоризмлар – интернет сайтларида фойдаланишга қулай бўлгани учун электрон контент сифатида мавжуд. Фикрни ихчам шаклда ифодалаш мақсадада муаллифларнинг асарлари ёки нутқларидан контекстда яратилган иборалар ва иқтибослардан намуналар олинади. Ўзбек шеърлятида шоҳбайтар мавжуд бўлиб, кўпинча улар афоризмга айланиб кетади. Афоризмнинг мустақил жанр сифатида ёрқин намуналари Аристотел, Беруний, Ибн Сино, Алишер Навоий, Румий, Шеъррозий, Гёте ва бошқалар. Шунга қарамай, кўплаб афоризмлар бадий асарлардан олинади; масалан, Оскар Уайлднинг аксарият афоризмлари унинг пёсаларидан нусхалардир. Бундай

ҳолларда афоризм тирноқ шаклини олади, чунки контекстдан ажратиб олингани билиниб туради.

Афористикада сўз ўйини, мантикий қочиримлар кенг қўлланилади, бу ўхшаш тушунчаларнинг ёнма-ён жойлашишида ва қарама-қаршиликларни аниқлашда намоён бўлади; ихчамликка сўзлар учун белгиланган алоқалар ва ассоциацияларни йўқ қилиш орқали эришилади.

Афоризмларнинг турлари ва бир-бири билан чамбарчас боғлиқ тушунчаларни, оппозиция (антитеза) асосида афоризмларни танлаш механизмини, танланган материални таржима нуктаи назаридан танлаш ва таҳлил қилишда дуч келган қийинчиликлар ҳақида сўз борганда ҳозирги вақтда лингвистик ифода воситаларини стилистик жиҳатдан алоҳида батафсил ўрганилиб, таржима назарияси ва амалиётида ҳам тадқиқ қилиш бошланган.

Ўзбек тили тилида корпус учун матнлар тузиш махсус тадқиқот предмети бўлмаган, айниқса, афоризмлар иштирок этган дискурс ва матнлар тизимли ҳолда деярли учрамайди, аммо айрим тадқиқотларда масаланинг баъзи қирралари ҳақида фикр билдирилган. Чунончи, ҳаракат феъллари асосида компьютер дастурлари учун лингвистик таъмин яратиш, ўзбек-инглиз тили машина таржимасининг лингвистик таъминоти, ўзбек тили муаллифлик корпусини тузиш тамойиллари, Бу тадқиқотлар компьютер лингвистикаси муаммоларини тадқиқ этганлиги билан долзарблик касб этган. Ҳозиргача лингвистик ифода воситалари фақат умумий фойдаланишда ўрганилган, аммо антитеза тор қўлланилиш соҳалари доирасида кўриб чиқилмаган. Биз оппозицияга асосланган афоризмларни кўриб чиқамиз:

Мавзуга оид адабиётларнинг таҳлили. Машҳур шахсларнинг афоризмлари нафақат миллатга, балки турли хил лингвистик маданиятларга эга бўлган бутун инсониятга тегишли, шунинг учун асл нусхада ва таржимада, ўзбек, рус ва инглиз тил маданиятларида афоризмларни қиёсий таҳлил қилиш долзарб бўлиб турибди. Бу ўринда асосий вазифа ўзбек-рус ва инглиз тилларидаги афоризмларни таржималардаги ўхшашлик ва фарқларини, шунингдек турли лингвистик маданиятларига тегишли тафаккур шакллари аниқлашдир.

Ҳар бир афоризм тасвирланган объект ёки ҳодисани баҳолашни ўз ичига олади ва афористик сўз элементлари кўпинча афоризм контекстидан ташқарида уларга хос бўлмаган маънонинг баҳоловчи таркибий қисмига эга бўлади. Меъёрдан бундай оғиш ҳар доим ахборот кабидир. Аллитерация, паронимия, параллелизм, симметрия каби афористик сўзларни шакллантириш воситалари сўзнинг ситуацион семантикасини яратишга ва фақат шу контекстларга хос бўлган янги ассоциатив қаторларни шакллантиришга хизмат қилиши туфайли афоризмнинг маълумот ҳажми ҳам ошиб боради.

Тадқиқот қиёсий характерга ега бўлганда қиёсий тилшунослик ушбу тилларга хос хусусиятларни аниқлаш ва уларнинг тузилмаларининг ўхшашлиги ва тафовутларини аниқлаш учун тилларни, қариндошлигидан қатъи назар, бошқа тилларга нисбатан ўрганиш билан шуғулланади.

Шуниси эътиборга лойиқки, одатда қиёсий таҳлил тил сатҳлари бўйича амалга оширилади. В. Аракиннинг фикрига кўра, бундай тадқиқотлар алоҳида қуйи тизимлар ва тилларнинг алоҳида даражалари соҳасида ҳам амалга оширилиши мумкин. Тил сатҳлари таркибига фонетик, морфологик, лексик ва синтактик сатҳлар киради. Лекин афоризмлар бундай катта даражалардан ташқари алоҳида микросистемалар ҳам ўрганиш объекти бўлиб хизмат қилиши мумкинлигини таъкидлайди. Худди шу фикрни В. Гакнинг асарида топамиз. Қиёсий таҳлил тилнинг барча ёки бир сатҳини қамраб олиши шарт эмас, деб таъкидлайди Гак.

Муайян асарларнинг тўғридан-тўғри ва мажозий маъносини етказишнинг аниқлиги ва самарадорлиги таржимоннинг лингвистик ва маданий ваколатига боғлиқ. Ўрганишнинг дастлабки босқичида Google, Yandex ва Rambler Internet қидирув тизимлари, афоризмлар платформаси сайтлари, босма энциклопедиялар ёрдамида зид маъноли инглиз тилидаги афоризмларни қидирдик. Биз турли мезонларга мувофиқ тузилган умумий ва мавзувий ҳамда муаллифлик афоризмлар тўпламларини ўз ичига олган сайтларни бирма-бир таҳлил қилдик. Таҳлил қилинган сайтларнинг умумий сони 18 та бўлиб, улардан 11 таси рус тилида ва 7 таси инглиз тилида сўзлашувчилардир.

Тадқиқот методологияси. Умумий сондан таҳлил қилиш учун зарур бўлган рўйхатларни танлаш учун биз қуйидаги мезонларни аниқладик:

1. Муаллифлар. Афоризмлар муаллифлари инглиз тилида сўзлашадиган мамлакатлар сиёсати, маданияти ва санъатининг таниқли вакиллари бўлиши керак эди.

2. Антитеза. Ҳар бир афоризм объектлар ва ҳодисаларнинг аксини ўз ичига олиши керак.

3. Таржима. Афоризмлар рус тилига таржима қилиниши ва муайян даражада маълум бўлиши керак.

Шундай қилиб, юқоридаги мезонларга мувофиқ таҳлилдан сўнг биз тарихнинг турли даврларига оид муаллифларнинг афоризмлари рўйхатини олдик.

Дунёнинг лисоний манзараси воқеликнинг шартли акси, тилнинг лексик бирликларида ақлий муносабатларнинг қисман такрорланишидир. Дунё қиёфасини етарли ва тўлақонли идрок етиш учун ҳақиқат ҳақида эмпирик билим зарур, бу ҳамма учун умумий табиий тилдан фойдаланувчилар учун тегишли.

“Дунёнинг лисоний манзараси” таърифини ҳисобга олган ҳолда, уни кўтариш керак шуни ёдда тутиш лозимки, бу “дунёнинг манзараси” тушунчаси билан бир хил эмас. Сўнги ижтимоий тадқиқотларда фаолроқ қўлланиладиган “дунёқараш” тушунчасининг ўзи инсониятнинг дунё ҳақидаги ғояларини ўрганишга асосланган ва ўзини миллий концептуал соҳа шаклида намоён қилади, бу одамлар онгида аллақачон қайта ишланган ва кейин стандартлаштирилган тўплам сифатида белгиланади. Муайян миллатнинг тарихий ва маданий маълум босқичида ўзига хос бўлган дунёқараш ва дунёқарашни акс еттирувчи тушунчаларни ривожлантириш асосий вазифалардан ҳисобланади. Бу “координаталар панжараси” нинг бир тури бўлади. Миллат “атрофдаги ўзини ўраб турган дунёни англайди” ва бутун дунёни янада тартибга солади. Уларнинг ҳаётий фаолияти тўпланган тажрибани келажак авлодларга етказди.

Тилшунослар “манзара” атамасининг антропологик субтекстини таъкидлайдилар. Хусусан, А. В. Миллер бу атама бўлиши мумкин эмаслигини таъкидлайди.

«Бундан келиб чиқадики “дунёнинг манзараси” да кўриб чиқилиши керак инсон онги билан симбиоз ва унинг ҳақиқат ҳақидаги ғояларини тузиш қобилияти. Миллер ушбу атаманинг шаклланишини тасодифий эмас деб ҳисоблайди, ташқи воқеликни ўрганиш ва ривожлантиришдан когнитив қизиқишни инсон шахсиятининг ички семантик маконини ўрганиш билан бирлаштиришга қаратилган умумий тенденциянинг умумий фонида тизимларнинг янги образларини аниқлашда кўринади (Miller, 2004). Тадқиқотчилар барча келатган ахборот ташқи дунёдан, инсоннинг онгида мустаҳкам ўрнашган рамзлар ва тушунчалар тизими бўлган дунёнинг манзарасидан ўтиши керак.

Ҳар қандай тилнинг паремнологик фонди алоҳида соҳа унда тарихий ривожланаётган шахсни ўрганиш муайян жамоанинг вакилида содир бўлади.

Паремиялар маданиятнинг ажралмас қисми бўлишига қарамай ҳар бир халқнинг, бу таърифи ҳақида илм-фан бир тўхтамага келмаган лингвистик ҳодисалар ҳали бор.

“Паремия” атамаси “мақол” тушунчаси билан синоним сифатида ишлатилади, ушбу

бирликнинг рамзий моҳиятига тўхталсак, атаманинг келиб чиқиши унинг потенциал чуқурлигини билдиради: грекча сўз бўлиб, "ўзиникилар" деган маънони англатади.

Кичик фольклор жанридаги асарга мурожаат қилиш – мақол, шунингдек қисқа мажозий баён, яъни бир гапдан иборатдир.

Хорижий манбаларда, қоида тарихида, "мақол" атамаси ишлатилади,

бу эса паремик конструкцияларни идиомаларга яқинлаштиради. Россия илмий урф-одат, паремик конструкциялар фразеологизмдан ажратилган корпус эса, фаннинг паремик конструкцияларни ўрганувчи бўлими (paran-миология) фразеологиянинг бир бўлими сифатида белгиланади. Шунга кўра, қачон мақол ва маталларни тадқиқ қилиб, улар фразеология илмий аппарати (Постова) билан ишлайди, 1999).

Таҳлил ва натижалар. Замонавий тилшуносликда "паремиологик манзара" атамаси дунёнинг лисоний манзарасининг ўзгармас қисми сифатида тушуниладиган" дунё сифатида пайдо бўлди, «халқнинг ижтимоий-маданий тажрибасини сиқиш», унинг билиш натижаси. Турли хил тушунчаларни мажозий талқин қилиш дунёнинг паремиологик манзараси она тилида сўзлашувчилар томонидан паремияларни англаш орқали амалга оширилади.

Дунёнинг ҳар бир лингвистик сурати когнитив, маданий ва халқнинг миллий хусусиятлари, ҳикматлар ва сўзлар ҳам мавжуд муайян этник гуруҳ ҳақида маълумот ва унинг дунёқарашлари – бу бизга жараённи ангалашга, дунёнинг паремиологик сурати ҳақида фикр юритишга ёрдам беради.

Хотира учта муҳим сўзга қисқартирилиши ёки микротекстга кенгайтирилиши мумкин. Шу билан бирга, афоризм ўз хусусиятлари ва функциялари билан ушбу турдаги бошқа бирликлардан – мақоллар, қанотли иборалар, барқарор илмий формулалар, максималлар ва бошқалардан фарқ қилувчи афоризм, билим бирлигининг бир тури бўлиб қолмайди.

Афоризмларни ўрганишда саволлар туғилади: қандай сабабларга кўра кимнингдир сўзлари инсон хотирасида қолади ва тез-тез такрорлана бошлайди? Афоризмда мавжуд бўлган ғоянинг ушбу ёдланишида қандай рол ўйнайди ва унинг ифода шакли, хусусан, лексико-грамматик дизайн қандай вазифани бажаради? Қайси калит сўзлар кўпинча афоризмларнинг бир қисми сифатида ишлатилади ва улар қандай ассоциатив-семантик занжирларни ҳосил қилади? Ҳақиқатнинг йўналтирувчи соҳалари, афоризмлар билан боғлиқ асосий мавзулар доираси ўрганилиши лозим. Афористик баёнотлардан фойдаланишда адабий асар муаллифи ва ёки унинг белгиларининг лингвистик шахсининг ҳар қандай хусусиятлар акс этиши мумкин. Афоризмлардан фойдаланишда ўзига хос қоидалар мавжуд.

Хулоса ва таклифлар. А.Э.Маматовнинг куйидаги фикрлари масаланинг аниқлашишига ёрдам беради: "...фразеологияни «кенг» ва «тор» маънода тушуниш нотўғри, уни битта маънода тушуниш керак. Улар қандай тил бирликлари деб тасниф қилинишидан қатъий назар, афоризмми, мақол ёки маталми, турғун сўзлашув формулаларими, «қанотли сўзлар»ми, хуллас, агар улар фразеологизмнинг биз берган таърифига мос тушса, ундаги талабларни бажара олса, яъни тузилиши жиҳатидан сўз бирикмасига ёки гапга тенг бўлган, образли, умумлашган маъно англатадиган, лексик элементлари қисман ёки тўлиқ кўчма маънога эга бўлган, луғатларда қайд этилган ҳар қандай турғун лексик-семантик бирликлар фразеологик бирликлар доирасига киритилиши шарт».

Ўзбек тилшунослигида афоризмларни тизимли ўрганиш бўйича махсус тадқиқотлар амалга оширилмади. Айниқса, тилнинг миллий корпуси яратилаётган бир пайтда миллат мутафаккирларининг тафаккур маҳсулини лексикографик тадқиқ этиш электрон базасини яратиш биринчи даражали вазифалардан бири ҳисобланади.

Адабиётлар:

1. Ўзбек тилининг изоҳли лугати. Биринчи жилд. –Т.: Ўзбекистон, 118-бет.
2. Муҳаммедова С. Ҳаракат феъллари асосида компьютер дастурлари учун лингвистик таъмин яратиш. Методик қўлланма. - Тошкент, 2006.;
3. Абдурахмонова Н.З. Инглизча матнларни ўзбек тилига таржима қилиш дастурининг лингвистик таъминоти (Содда гаплар мисолида). Филол.фан.бўйича фалсафа доктори (PhD)...дис. афтореф. – Тошкент, 2018. – 52 б.
4. Хамроева Ш. Ўзбек тили муаллифлик корпусини тузишнинг лингвистик асослари: Филол.фан. бўйича фалсафа доктори (PhD)...диссер. – Қарши, 2018. – 250 б.
5. Шаҳобиддинова Ш. Амалий тилшунослик истиқболлари // Маърифат, 2013.
6. Маматов А.Э. Ҳозирги замон ўзбек адабий тилида лексик ва фразеологик норма муаммолари. – Тошкент, 1991 –274 б.
7. Ваганова Е.Ю. Афоризм как тип текста в аспекте интертекстуальности: автореф. дис. ... канд. филол. наук. [Текст] / Е.Ю. Ваганова; СПб, 2002. - 16 с.

РЕЗЮМЕ

Афоризмларнинг турлари ва бир-бири билан чамбарчас боғлиқ тушунчаларни, оппозиция (антитеза) асосида афоризмларни танлаш механизмини, танланган материални таржима нуктаи назаридан танлаш ва таҳлил қилишда дуч келган қийинчиликлар ҳақида сўз борганда ҳозирги вақтда лингвистик ифода воситаларини стилистик жиҳатдан алоҳида батафсил ўрганилиб, таржима назарияси ва амалиётида ҳам тадқиқ қилиш бошланган. Ўзбек тили тилида корпус учун матнлар тузиш махсус тадқиқот предмети бўлмаган, айниқса, афоризмлар иштирок этган дискур ва матнлар тизимли ҳолда деярли учрамайди, аммо айрим тадқиқотларда масаланинг баъзи қирралари ҳақида фикр билдирилган.

РЕЗЮМЕ

Говоря о видах афоризмов и близкородственных им понятий, механизме выбора афоризмов на основе противопоставления (антитезиса), трудностях, возникающих при отборе и анализе выделенного материала с точки зрения перевода, в настоящее время языковые средства выразительности подробно изучены стилистически, а в теории и практике перевода также начаты исследования. Составление текстов для корпуса на узбекском языке не было специальным предметом исследования, тем более дискурсы и тексты с участием афоризмов редко встречаются в систематизированном виде, но в некоторых исследованиях высказывалось мнение о некоторых аспектах вопроса.

SUMMARY

When talking about the types of aphorisms and closely related concepts, the mechanism of choosing aphorisms on the basis of opposition (antithesis), the difficulties encountered in the selection and analysis of the selected material from the point of view of translation, at present linguistic means of expression are studied in detail stylistically, and in the theory and practice of translation research has also begun. Compiling texts for the corpus in the Uzbek language has not been a subject of special research, especially discourses and texts involving aphorisms are rarely found in a systematic way, but some studies have expressed an opinion about some aspects of the issue.

ОТМ ФИЛОЛОГИК ЙЎНАЛИШЛАРДА АНЪАНАВИЙ ВА ОНЛАЙН ТАРЗДА ИНГЛИЗ ТИЛИНИ ЎҚИТИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ

Авазматова М.М.

Ўзбекистон Миллий университети таянч докторанти

Таянч сўзлар: анъанавий таълим, онлайн таълим, инглиз тилини ўқитиш, афзалликлари, камчиликлари, хусусиятлари.

Ключевые слова: традиционное образование, онлайн-образование, обучение английскому языку, преимущества, недостатки, особенности.

Key words: traditional education, online education, teaching English, advantages, disadvantages, features.

Анъанавий ва онлайн таълим А.Г.Пеарсй, А.А.Воробьева, А.Даве, Ж.Хеппен, А.Ал-Ҳассанлар томонидан таққосланган ҳолда тадқиқ этилган бўлса, ОТМда

Т. Н. Қары Ниязий атындағы Өзбекстан педагогикалық
илим-изертлеў институтының Ж. Орынбаев атындағы
Қарақалпақстан филиалы

**«МУҒАЛЛИМ ҲӘМ ҮЗЛИКСИЗ
БИЛИМЛЕНДИРИЎ» № 4**

Нөкис — 2022

Басып шығыўға жуўапкер:

А. Тилегенов

Баспаға таярлаған:

А. Тилегенов, Н. Абдукаримов

Оригинал-макеттен басыўға рухсат етилди 29.06.2022. Форматы 60x84^{1/16}

«Таймс» гарнитурасында офсет усылында басылды.

Шәртли б.т.   Нашр. т.   Нусқасы 2000. Буйыртпа №

«NISO POLIGRAF» ШК босмахонасида босилди.

Тошкент ш., Ҳ. Бойқаро, 51